

Quiliqtanaqtut

Published by Inhabit Media Inc.
www.inhabitmedia.com

Nunavut Office P.O. Box III25, Iqaluit, Nunavut, X0A 1H0
Ontario Office 146A Orchard View Blvd., Toronto, Ontario, M4R 1C3

Editors: Louise Flaherty and Kelly Ward
Written by: Neil Christopher
Illustrations by: Germaine Arnaktauyok
Digital colours by: Jonathan Wright

Design and layout copyright © 2015 by Inhabit Media Inc.
Text copyright © 2015 by Neil Christopher
Illustrations by Germaine Arnaktauyok
copyright © 2015 Inhabit Media Inc.

All rights reserved. The use of any part of this publication reproduced, transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, or stored in a retrievable system, without written consent of the publisher, is an infringement of copyright law.

We acknowledge the support of the Canada Council for the Arts for our publishing program.

We acknowledge the support of the Government of Canada through the Department of Canadian Heritage Canada Book Fund program.

ISBN 978-1-77227-017-4

Printed in Canada

Canada Council
for the Arts

Conseil des Arts
du Canada

Canadian
Heritage

Patrimoine
canadien

Canada

Quiliqtanaqtut

Titiraujaqtat Jirmai Arnattaujurmurt • Titiraqtat Niil Kuristavumut

Ilulingit

Ukiuqtaturmi Uumajurluit!	2
Amautalik	5
Qimmiit Qiturnganit	7
Pailraijuq	9
Nunaup Nutarangit (Qiturngangit)	11
Iqallijuq	13
Iqalukpik	15
Inukpassugjuk	17
Inukpat Unataqtut	19
Inuppasarjuk	21
Inukpat Siniktut	23
Amarujuuat	25
Aktaup Inua	27
Kajjait	29
Mahahaa	31
Nuliajuk	33
Qallupilluk	35
Aasivak	37
Taliillajuut	39
Tuniit	41
Nanurluk	43
Isumagijat Nuqqarutiit	44

Ukiuqtaturmi Uumajurluit!

Takunnannguarit ukiuqtaqturmiutauluni attarnarunnarninganit-qanurli isumagiliqpiuk? Ukiukkut piqsirnirivattanga anuri sanngijuulluni takuvitsauganilu? Sulivaa piqsiqtillugu attarnarunarninga, qilamikallakuluk tammauqqalirunaravit ujjisuqsiangituaruvit. Isumagirataariviuk sikumi aktarnaqtuit? Sulivaa siku uukkarunarmat, Inuit ungasiktumut uukkarujaujunarmata qaniksangitsialirlutik angirraminik. Iqarivigit uumajuqpaujait, nanuit, amaruillu? nalauksivutit, taakkua uumajuit angijualuummata sanngijualuulutilu, mitautigijariaqangittut qangalimaatsiaq.

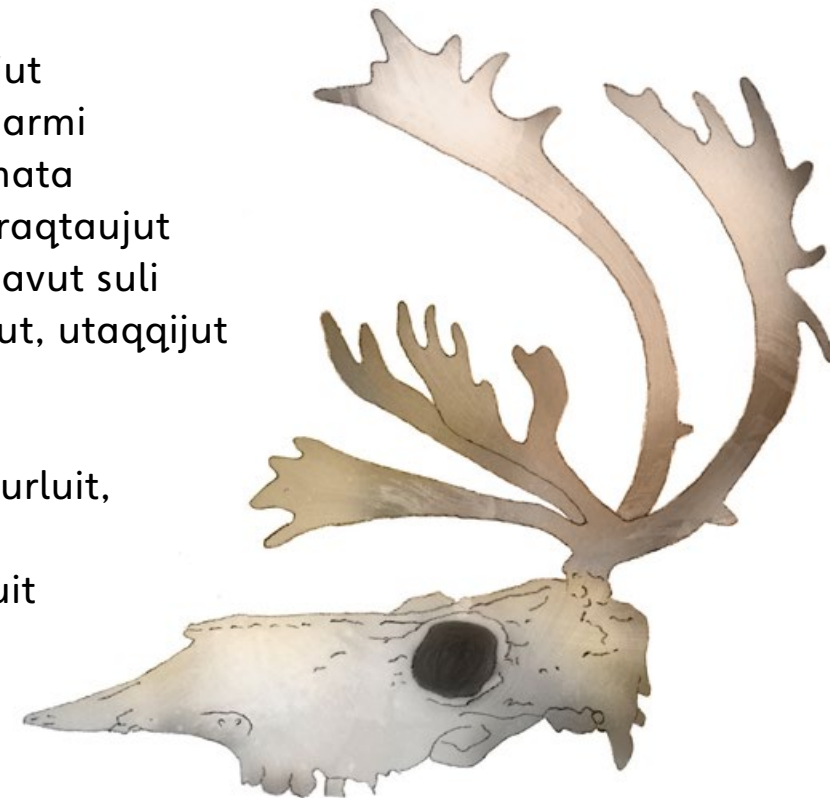
Una uqalimaagaq tamatuminga uqausiqangila unikkaqaqpurli attarnaqtujuni ukiuqtaqtumi taaqtualitillugu. Makpiruviuk makpigangit, qaujiniaqtutit uttsilavalutumik unnukkut. Una uqalimaagaq unikkaqaqtuq ukiuqtaqtuup umajurlunginnik!

Asivaqtiit inutuqaillu unikkaangit tusaqsimaguvigit ukiuqtaqtuup miksaanungajunut, uqausiqaqpattut kamanaqtuni nunami sikumilu. Arraagugasaarjuuliqtut tusaqsimaliqtunga

unikkaangujunik, qaujinasuppaktungalu titiraqtausimajunik ukiuqtaqtumi qaujinasuaqqattaqtuminirnik uvatsiaru. Katiqsuqtugit tavgunga uqalimaagarmut tukisijumajunut qaujiruluujaqpattunut/ijuruvattuit miksaanut nunarjuarmi.

Pimmariummijuq uqausiujut uumajurluit tavvani uqalimaagarmi uvatsiarualuni pitaqaqattanirmata kisianili maanna pitaqaruniirniraqtaujut nunarjuarmi, amisut ilaak isumavut suli pitaqariangit nunami, ijiqsimajut, utaqqijut qanigijaanurniaqtunik.

Utaqqitsiatuinnarit, takuniaravigit, inukpait, uumajurluit, tuurngaruluujait, imarmiutat, uumajurlurulujait nunattinnittuit ijiqsimajut ukiuqtaqtumi.

Amautalik

Nunaqparniaruvit, imaviup qaniginngitangani, qaujisariaqaqtutit Inukpasujjumik Amautaliuniraqtaujumik. Amautalik pituqaalujuq, angijualuk pinngijaittunik, qiniqpattuq nunami surusiniq jagauqqajunillu. Angijukutsualuulutik arnaullutik. Amausijaqpattuit aiviup kaungani uvvaluunniit iqsugaqaqtutik sanasimajumik tijjarluminirnik qijunik, sauniminirnik, ammalu najjunik, aktunaaqaqtutik qiqquaminirnil. Pijausimalituarmat Inuk, amaqpattangit.

Qimmiit Qiturnganit

Tusaavattuit miaggusarvalummik qimminik ingirrallutik ukiuqtaqtumi, ujjisuqsaritsi! Miaggusarvaluungittuqqai qimuksinut. Miagguusarvaluiqqai iqsinaqtunut uumajurlunut timinga qimmiulluni ammalu Inuk.

Inutuqait unikkaatuqarmik unikkaaqattaqput arnamik uviirrijaminiugianga uiniktitaulluni nunaup inuqutianik. Singailirniqtuni, (najjilirniqtuni) irniarigamigit timiqagtuti qimmititut inuktullu. Qimmiit qiturngangit taakkua qilamiruluk pirulauqtuit iqsinaqtualuuliqtutik. Ukiuqtaqtuup ilangani, suli pitaqarniraqtauvattut qiniqtutik inutuujuni ammalu jagauqqajuni.

Pailraijuq

Kinatuinnaq ingirralutit ualinirmi, qaujisatsiariaqaqtutit tasiit, kuut, tasiaraillu sinaagut najuqtaummata pailraijunut. Pitaqainaujalauqtuit taakkua imarmiutat, kisianili maanna pitaqaggainnaliqtut. Pailraijut angijualuit, aunga niglinaqtu paarnguqtiulluni qullugiatitut timiqaqtuni niuqaqtunilu pingasuujuqtunik. Angijualuummat Imarmiutaulluni timipaujaalua ijiqsimavattuni imaani. Tusaumajaujut pailraijuq akunialuk qikarunnarnirmata ullurasaalunni utaqquqtutik uumajuni inunniluunnit imaup killinganuuqsiaqaqtutik imiriaqtuqtuni. Qanillituarmata, kiillunijjuk qaniqpaujaalua amisualunni kigutiqaqtuni ipiktualunni. Qimautiliqtuniuk imaanut tuqunialirmat.

Nunaup Nutarangit (Qiturngangit)

Uvatsiaruutillugu takunnannguarit ukiuqtaqtu qanuittuutanirmangaaq. Ajjigilaunngitanga. Unikkaanguvattuit unikkaaqtuaqtinut, qaujiniagtugut amisuungittut nunamiutauvanningimmata taitsumani. Kisianili taitsumani angakkutaqaurnirmat, tusaumallutalu nuna qiturngiuqpannirngat. Nanijauvattuminiq nutarait nunatuinnarmi, tiguaqtaarijauvattutik inunnut nanijautuaraimata. Taijauvattuminiit “Nunamiinngaaqtut” nunaminngaaqsimammata, nunaminngaaqsimajuit ikajuqattalauqtut inunnik amisunnguriaqtiksillutik. Inutuinaulaurmijut, attuaniqsautuinaqtuti nunamut.

Iqallijuq

Pisuraqattaruvit nunami. Takuqattaqputit kuunik kuugalaani sanguingaruluujaqtuni nunami tariurmuungajunik. Taakkua kuut iqaluqauqtut. Iqaluit qanuq pinnguqsimamangaata Unikkaanguqattaqsimajut angutipaujaaluk ulimautiqaqtuni angakkusautigivattaminik. Unikkaarijausuuq angijualunnirianga pinniittuulluni. Unikkaanguvattuq qijuit tijjarluit ulimmaavattunigit. Ulimmatsinitamaat pitsigaavammatt pitsigaqpattuti imaanut. Tutaraimata imaanut, iqalunguqpattutik taakkualu Iqaluit pitaqarajuttutik ukiuqtaqtumi. Angakkuuninga malittugu, taanna angut taijauvattuminiq Iqallijuq, uvvaluniit Iqaluit ataatangat. Taimali iqaluqalaqivut tasiit kuullu taanna angutiqpaujaaluk pitaqarnimat.

Naliannuraqpattuit qaujisatsiaqattaritsi: angutipaujakutsuk tavvuuna ikajuqsimagaluaqtillugu iqaluqaqtiksilluni ukiuqtaqtumi, takunasugiaqanngilait. Pinniinirmini kanngusuutiqaqtuq, taimainikunganut takujauguni ulimatsigajaqtuq kinatuinarmik.

Iqalukpik

Iqalialauqsimaviit tasirmut? Ilaannikut ukiuqtaqtumi
Iattarnarunaqtuq! Tasiararni ukiuqtaqtumi, uugait
angijualuuliqpattut. Uqausiuvattut tusaumajaujut uugarjuaraaluit.
Angiluamut mitirmik nirlimilluniit iisijunariangit iluitturaat,
anginiqsammarialuit nirijunariangit tuktuni inummiluunniit
imaanituarmata.

Inukpasugjuk

Takutarniruvit inukpasugjummik? Kappiasugajaqpit?
Takulluattarniruviuk irniksarii qai takugajaqtaakkit.
Uqaujjausimavugut inukpasugjuk inuksiavaunnirianga.
Namungaruluujaliraimmat inukpasugjuk qaqqat
allutuinnaqpattaminingit ammalu imavialummiippattuminiq.
Nanupaujautialunni mikijuruluujaaqtitsivattuminiq,
tammautigivattaminingit tiriganni angusurillunigit.

Inukpat Unataqtut

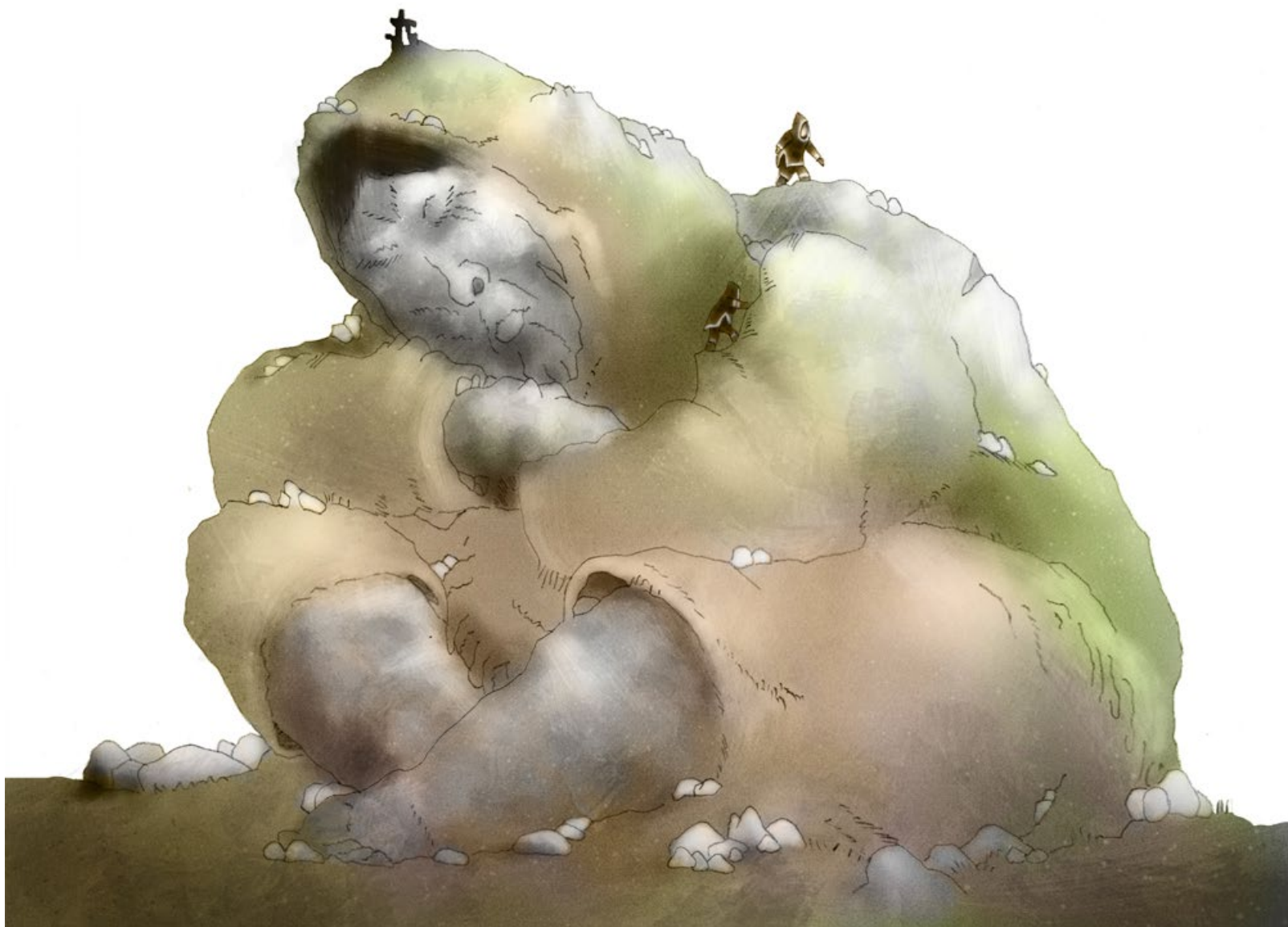
Takunnattalirirutta inukpaalunnik unataqtunik? Qanukiaq nilliatarajaqa qaigalausalik urrujauqattarlutillu? Uvatsiaru. Amisualuvannirngata inukpait ukiuqtaqtumi. Sanngijualuulutik ilimagijaqangitsiaqtutik nunarjualimaarmi. Uqausiuvattut inutuqarnut, inuppauqatigiit tavvanitsainaarunarningimmata. Ninngautiniusatuinappattuminiit tuqujuqaqpattunilu. Taimaiqattarnikunginnut inuisattuuligtuit nunarjuarmi.

Inuppasarjuk

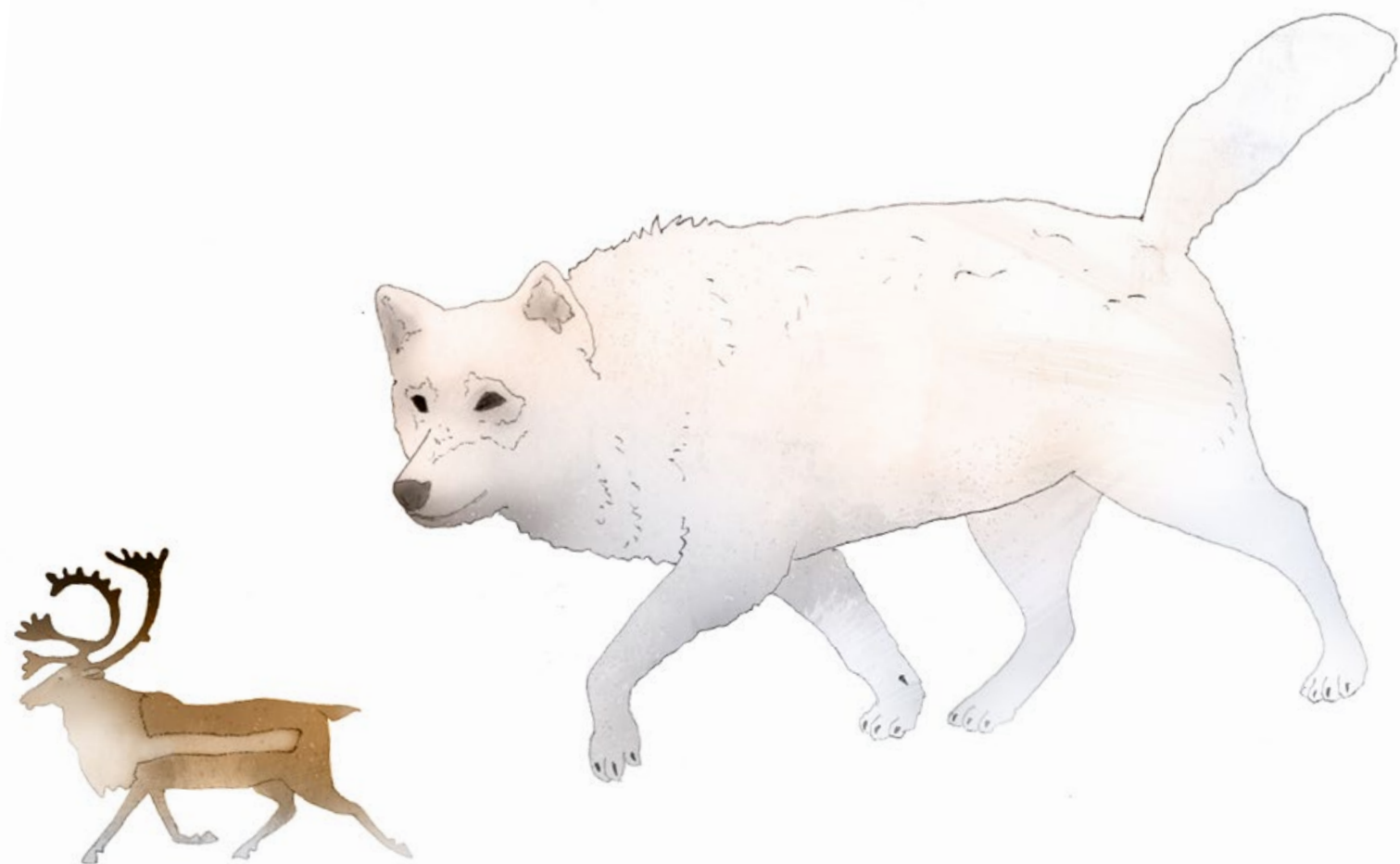
Takunnanguarit inukpammik aulasaqtumi imavimmiup killingani. Nalauksaarunnaqpiit kina iqalugasugumagajamangaaq imavimmi?

Qikiqtaalummi, panniqtuup kangiqtualuani, arnamik inukpaktaqalauqtuq atilimmik Inuppasarjuk. Angiluarnikuminut arvipaujaalunni iqaluusuritsivattuminiq. Iqalugasuppattuminiq arvinik, mikiniqsaujunik, qilalugat allannguallu iluiturraat iivattaminingit!

Inukpat Siniktut

Pisurasimallutiit takulauqsimavit qaqqajaamik qaqqamilluunniit asiani pitaqangitsiaqtunik qanigijaani? Uqaujjausimavugut inukpait taqajaraimmata, siniruvattuminiit akunialuk. Arraagugasaalunnik sinikpattuminiit. Aulajalaurati, ijumut pirurviuvattuminiit, piruqtunullu. Qaqqarjuujaattaliqut, Inuillu qaujimangitsiaqtuit tamanittariangit inukpait. Tusaimajaujut qaqqajaat Qaqayllu ukiuqtaqtumi sininniraqtaujut inukpait!

Amarujjuat

Amarut angijualuujunaqtut, piluaqtumi nunarjuap uanaani. Kisianili amarutaqarmijuq kamanaqtuni angijualuulutik najugaqaqtutik ukiuqtaqtuup uanaani. Akukittup nunaanni pitaqaluanguaqtuq, amarurjuaraaluit taijaujuit Amarujjuat. Taakua sanngijualuullutik angijualuit angakkutuqaullutik. Silatujualuit, qanutuinarlu qaujimallutik.

Aktaup Inua

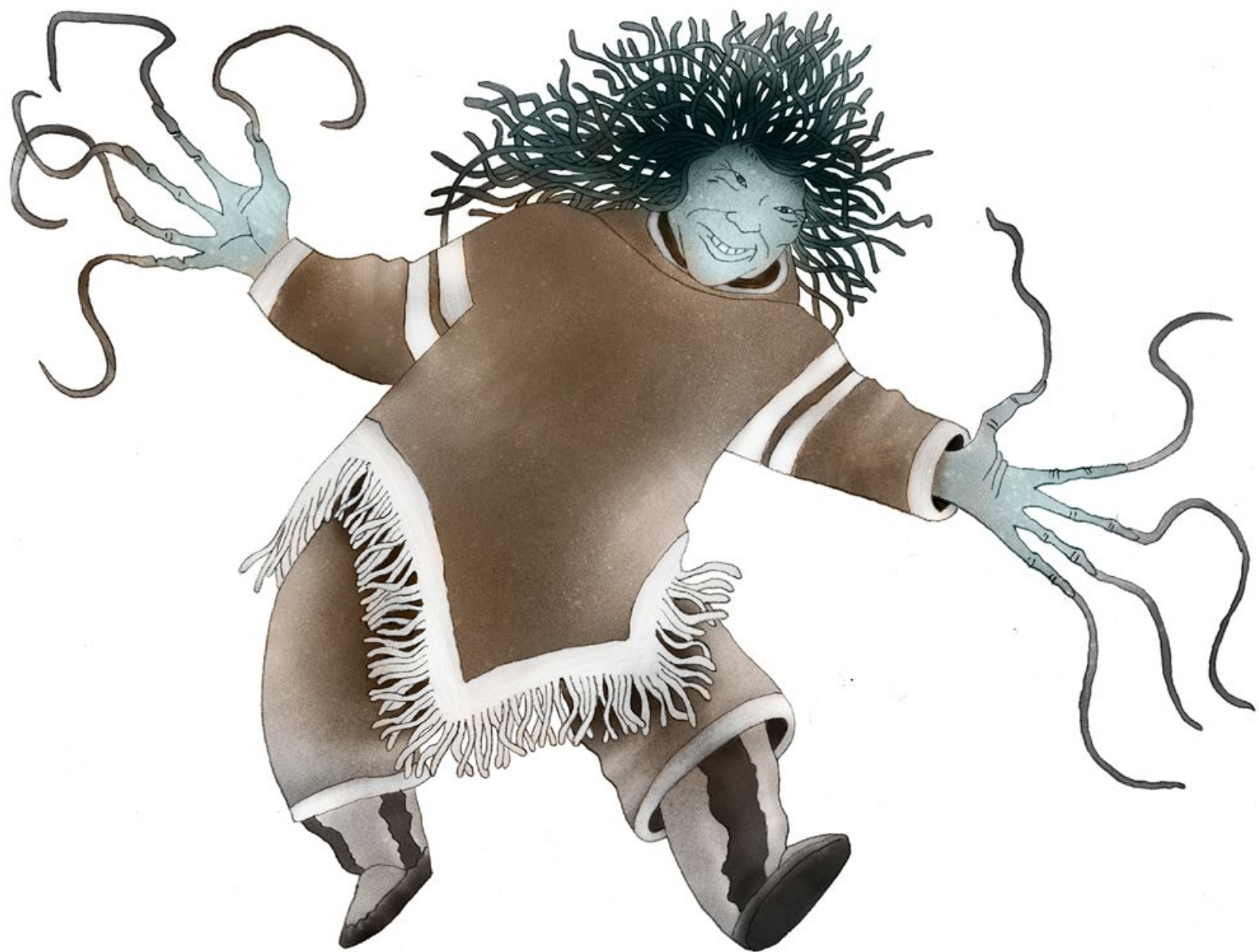
Ukiuqtaqtumi, inujjuujaaqtuni takugajaqtuti, kisianili tarniuvut uumajutuqarnut. Uvatsiaru, Inuit tuqujunik iluviqsivanirngata ujararnit sausillutik. Taimali taakkua sanngijualuit aggaqattarniqput timiminirnik niriniamijjuk. Taakkua taijauvattuminiit tuurngait uvvaluniit Aktaup Inua inunnguqattanirmijuit aktait. Inuktitut pisukpattuminiit, kisiani angijualuullutik kukiqquqtujualuullutik kigutiqquqtujualuullutik, timinga miqqulialuulluni.

Kajjait

Uvatsiaru, Inuit amisuni maligaqalauqtut nirjutiit qamagijautsiaqullugit, piluaqtumi asivaqsimallutik. Malittautsiarnituaramata, iniqtitaugajaqtut. Uumajuqtamininga iluunnani pinninngituarmata, suratuinnaqqalluuniit, uumajuup tarninga ninngatuinariaqaqtuq. Tamanna taimainnikunganut kajjataqalirniqpuq.

Tauttungit unikkaangullutit ajjigiingittuutiuvattut kajjat nakingaaqsimaninginnut, kajjait amaruujaaqtut, salluuniqsatuinait. Niquqquqtuniqsait. Taijauvammijut kaaktut amarut, kaanginatsiarmataguug. Niriviinngaqsimagaluaqpata aqiattulauqsimangittut. Asuillaalli taimangani kaakkamik nirijatsaqsiunginnaqtut. Allaalluuniit kajjauqatiminik nirijunnaqtut aummik naituaramik.

Mahahaa

Ukiukkut inutuuguvit nunami, qaujisarjuumijariaqaqtutit mahahaanguniraqtaujumi. Mahahaa piungitualuuvuq pinngijaittuni killigijaqangittut nillatugaluappat anurimulluunniit. Ukiukkut ingiravattuq, qiniqtuni inutuujunik aanniqsimajunilluniit. Mikijuruluuniraqtaujuq, tungujuqtutik ijingik, nujaquqtujukutsuulluni nujappittuni. Mahahaa kukikutaalialuk, qungatupatsuuraaluunginnaqtuni kigutisiarigani. Ijuralainnaqtuni. Inummik tigusiniruni tuqujiaqarunaqtuq quinatsaarinnaqtuni!

Nuliajuk

Isumalauqsimaviit summat imaq nattiliviingamanngaaq?
 Uqaujjausimavugut kina taimaititsitarmangaaq uqausiusuuq Nuliajuk.
 Imarmiutait anaanangat. Nuliajuguuq iniqunaqtuminiq uinijgumajunnarani.
 Taimaliguuq timmiaq silairriaqalirivuuq Nuliajummik nuliaqtaarilluniuk
 ungasiktumi qikiqtami nunaqaqtutik tavvangat nuutittaililluniuk qikiqtamik.
 Ataatangata ainasuliqtamininga Panini Nuliajuk ipuktuni qikiqtamut tainna
 nulialik tingmiaq qaujigami nulianga ajugianga qimaagianga, sakalirniqquq
 anurimiq tupiqsuqtuni umiuniarngat umianga, Nuliajuup ataatanga
 kapiasulirami Panini imaanut igittuniuk. Kisianili nuliajuk umiaq sinarjua
 tigunniqqaa. Ataatanga kappiasuluamut timmiarmik nuliajuup aggangit
 savimmut napilirniqpait nagguangitigut tiguminiaruniirmat umiarmut.
 Nuliajuk imaup iqqanganut kivilirniquq.

Angakkusautituqarmut taakkua napijauqqaujut uumajunnguqtutik
 imarmiutait inungnit angunasuktauvaktut, aulatsunaqtugit nuliajuup
 asiruluujangillu.

Taimali kinatuinaq qaujisaqattariaqaliqpuq ningattittaililugu Nuliajuk,
 qaujinarmat Inuit sunilimaanginnik mitautiqalingikkaluarmangaata
 uumajunik nunamillu.

Qallupilluk

Upirngaami pisukkuvit sinaagut, tusaatuinariaqaqputit uttillaajumik sikuup ataanik, imarvalummillu. Taimaguuq Qallupilluk qanippuq.

Qaujisatsiaqataritsi sikuijaqpallialiqtillugu upirngaakkut qallupillualunnik. Qallupilluit qingaqquqtujualuit, ammalu aggangit isigangillu akunningitigut uviniqaqtut. Amausijaqpattuq mitirajarmik. Qallupilluk aqqaumallutik surusirni utaqqivattut maujaraqtunik. Qanillituarmat surusiq, qallupilluk tigusaarniaqtuq, aqqautiluniuk. Aqqautiguniuk amarlugijjuk itijualummut. Uqausiuvammijuit sirusiit uumajuqutigiliqtunigit, pituksimavattunigit qiqquanut.

Aasivak

Aujakkut, umiaqturlutit qikiqtamik takuguvit illutaqaqpat,
ujjiqsuqsarit!

Ukiuqtaqtumi, amisualuummata uumajurluit
najuqtaugajungittumiittutik inunnut nunami qikiqtaniluunniit.
Aasivak ilagijaulluni, arnatuqannguanguvattuni taanna aasivak
ulupaujaaluqaqtuni. Aasivak pituqaaluvuq inunnguuqagunaqtuni.
Ammalu, aasivaktitut, angirrarminuutiksigasuppattuni
anijunnailliniaravit. Ulungaguuq sugiarutugimmagu
angakkusautigillugu sanngijualuvuq.

Taliillajuut

Ukiuqtaqtup imangani umiaqtukpakkuvit, takutuinnariaqaqputit Taliillajuurmik.

Imavialuk taaqtualuummat, nillinaqtunilu, kamanaqtunilu. Qaujinasukpatuminiit asivaqtiillu inuit unikkaarunaqput takuqattaqsimajamini uumajurluni. Unikkaangugajuktut Taliillajuut. Taakkua imarmiutait inuup timingani timiqagtutik kuutsinaanginnut niugigajaqtangik qilalugarmut saqpiungaaqtuni. Taliillajuuq arnaugajuttut qalluranniniqsau lutik. Taliillajuut iniqunaqtuuniraqtaijut qirniqtunik nujakutaaqaqtutik uvininga qakuqtuni. Angummik Taliillajuurmik takulaulattuqaraimmat qaujisaanganiqsauvattut inungnit.

Qaujimajaungittut Taliillajuut piqarnimangaata kappianarmangaataluunniit. Ilanginnut inutsiavauniraqtaujut ikajuqpattutik, ilangillu umiarnik aktarnaqtumuurujijunarillutik.

Tuniit

Qaujimaviit inuktaqarnirngat pingannami ukiuqtaqtumi tamaungaqtuqalauqtinnagu inunnik? Uvatsiarualuk, Inuit ukiuqtaqtumiilirataaqtillugit. Najuqtaujarianga qaujilauqtut Tuniuniraqtaujunut. Inuit qaujimajanginnut unikkaanguvattunut, angijualuullutik, sannginiqsauullutik Inunnik. Illuliuqpattuminiit ujarapaujaalunnik Inutuinarlut aulataujunangittunik kivittaujunangittunik. Iqsugunnarillutik aivirmik ikajuqtaugatik. Aivirmik takulauqsimaguvit, Inuk kivitsigunangitsiaqtuq aivirmik sanngijuqtaqaranilu taimanna.

Tuniiguuq Inunnik ajuriqsuujjisimagiangit qanutuinatsiaq ikajuqsimallutillu annaumanirmik ukiuqtaqtumi. Ullumiuliqtuq Inuksuit nalunaikkutauvattuit atuqtauniqpausimavut tunirnut.

Nanurluk

Takunnannguarunnaqpit umiaralaagulungmut ingirralutit nanurjuaraalungmit katisikallallutit?

Inuit unikkaaqtuangat uqaqsimajut, nanurjuaraaluktaqaqpuruuq piqalujaaluktut angitigijunnaqtumik. Taimaittualuit atiqaaqtitaujut nanurlungmik, angijuvijjuaraaluujunnarmata tariurmiinginnapalusuut uumanilimaarminik. Uqumaittuvijjuaraaluungmata akuni pisugunnangittut nunami taqajariiqpangmata. Nunamuutainnaraangata, ikirmit ungasilliluarunnangittut, imaanuutuinnarunnarniarmata imaanuuriaqalituaqpata. Uqaujjaувakpugut angijuvijjuaraaluit taakkua nanualuit angunasuktnik umiarmiittunik pigiasuunguvangniqput aglaat nunalingnit ikirmut qanittunik. Inuit pigiaqtauliqtunut sapirnapalukpalauqput akigiariaksaq miqqualungit turrujualuungmata sikusimagajuktutiglu, unaat qarjuillu kiglittunnaangitangit.

Unikkaatuqait uvattinnik uqaujvivut Inukpasugjuk asingillu inukpasugjualuit quviagijaqalauqsimajut angunasugiaksaq taakkuninga nanukussualungnik. Nanukussualuit taakkua quviaktattittijunnaqtutuulauqtut inukpasugjualungnik. Taimaimmat, arraaguit qaangiqtillugit Nanurluit qassiinnaruralilauqsimavut. Ilangit inuit ukpirusukput nungusimalirianginnik ilangillu ukpirusukkillutik qassiinnakuluit ukiuqtaqtumi upagarningittuni nunani amiakkuugiangit.

Isumagijat Nuqqarutiit

Nunarjuami suli upattaulauqsimangittuqtaqaurmat, nunanik ukiuqtaqtualungmi pitaqauqput taimaittunik. Tamaani, ukiuq niglasuktualuuvangmat, taaqtuni, takijualuullunilu, suli kamanaqtuqaqpuq ijiqsimajunik nunarmit maannauliqtuq. Nanisijjaanngilatit narunaktiit atuqpaktanginnik uqalimaagarnik nunannguaniglu iniqtirijunik taakkuninga tavvaniittunik ijiqsimajunik uqalimaagarmi. Tukisigiarumaguvilli, Inuit unikkaaqtuanguinnik qaujisariaqaqputit uqallakpallutillu Ukiuqtaqtumiutatuqarnut.

